

POSTANOWIENIE

Warszawa, dnia 2012 r.

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Marek Zubik

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej
S Sp. z o.o. o zbadanie zgodności:

art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu
nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503, ze zm.) z

art. 2, art. 20, art. 22, art. 31 ust. 1–3 oraz art. 121 ust. 2 Konstytucji
Rzeczypospolitej Polskiej,

postanawia:

**odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w zakresie
zbadania zgodności art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia
1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153,
poz. 1503, ze zm.) z art. 2 i art. 121 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej
Polskiej.**

UZASADNIENIE:

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 maja 2009 r. (data nadania) S Sp. z o.o. (dalej: skarżąca) domaga się stwierdzenia niezgodności art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503, ze zm.; dalej: ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji) z art. 2, art. 20, art. 22, art. 31 ust. 1–3 oraz art. 121 ust. 2 Konstytucji.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji czynem nieuczciwej konkurencji jest utrudnianie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku m.in. przez pobieranie innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży. Obowiązujące brzmienie tego przepisu zostało ustalone ustawą z dnia 5 lipca 2002 r. o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. Nr 126, poz. 1071; dalej: ustawa z 2002 r.), która weszła w życie 10 listopada 2002 r.

Zaskarżony przepis – zdaniem skarżącej – wywołuje wątpliwości konstytucyjne w zakresie, w jakim innymi niż marża handlowa opłatami za przyjęcie towaru są „opłaty marketingowe”. W tym zakresie skarżąca twierdzi, że kwestionowany przepis narusza zasadę swobody umów wynikającą z zasady wolności działalności gospodarczej (art. 20 Konstytucji) oraz zasadę poszanowania wolności i autonomii woli jednostki wynikającą z art. 31 ust. 1 i 2 Konstytucji.

W skardze zaznaczono, że art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji ogranicza swobodę stron w kształtowaniu treści łączącego je stosunku prawnego, którego podstawą jest zawarta między nimi umowa. Swobodę kontraktowania skarżąca wiąże z wolnością człowieka (art. 31 ust. 1 i 2 Konstytucji) oraz z ustrojową zasadą wolnorynkowej gospodarki (art. 20 Konstytucji). Co więcej, zaskarżony przepis stanowi – jej zdaniem – nieuprawnioną ingerencję w wolność działalności gospodarczej (art. 22 oraz

dowodowego, uznając, że w rzeczywistości opłaty marketingowe pobierane przez skarżącą stanowiły opłaty za przyjęcie towaru do sprzedaży. Zdaniem sądu okręgowego doszło zatem do zrealizowania znamion czynu nieuczciwej konkurencji opisanych w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Z wyrokiem sądu okręgowego skarżąca wiąże naruszenie jej praw i wolności konstytucyjnych.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 sierpnia 2011 r. skarżąca została wezwana do uzupełnienia braków przez wskazanie, jakie konstytucyjne prawa lub wolności skarżącej wynikające z art. 22 oraz art. 31 ust. 2 Konstytucji zostały naruszone przez kwestionowaną w skardze regulację.

Skarżąca w wykonaniu zarządzenia złożyła pismo z 5 września 2011 r., w którym podniosła, że zaskarżony przepis narusza przysługującą jej wolność gospodarczą wynikającą z zasady swobody działalności gospodarczej i immanentnie z nią związanej zasady swobody umów. Kwestionowana regulacja stanowi zatem, w przeświadczeniu skarżącej, niedopuszczalne – w świetle art. 22 Konstytucji – ograniczenie wolności gospodarczej. Jednocześnie, art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji narusza wolność i autonomię woli jednostki wynikające z art. 31 ust. 1 Konstytucji, z uwagi na ich powiązanie z zasadą swobody umów. W ocenie skarżącej stanowi to zarazem naruszenie zakazu wynikającego z art. 31 ust. 2 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw jednostki naruszonych przez władze publiczne. Przesłanki skargi konstytucyjnej zostały uregulowane w art. 79 ust. 1 Konstytucji i w przepisach ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK).

Zgodnie z art. 49 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu, którego zasady i przebieg normowane są przy odpowiednim zastosowaniu art. 36 ustawy o TK. Celem wstępnego rozpoznania skargi konstytucyjnej jest stwierdzenie dopełnienia przez skarżącego wszystkich przesłanek warunkujących dopuszczalność występowania z tego rodzaju środkiem ochrony praw i wolności, jak również przesądzenie, że sformułowane w skardze konstytucyjnej zarzuty niekonstytucyjności kwestionowanych przepisów nie są oczywiście bezzasadne (art. 36 ust. 3 ustawy o TK).

Trybunał przypomina jednocześnie, że wzorcami kontroli zainicjowanej w trybie skargi konstytucyjnej mogą być wyłącznie te przepisy Konstytucji, które są źródłem wolności, praw i obowiązków jednostki (zob. postanowienie TK z dnia 23 stycznia 2008 r., SK 65/06, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 11).

Jakkolwiek wolności i prawa konstytucyjne jednostek, mogące stanowić wzorce kontroli konstytucyjności prawa w trybie skargi konstytucyjnej, przede wszystkim są zamieszczone w rozdziale II Konstytucji, nie jest wykluczone ich wyinterpretowanie z innych przepisów Konstytucji. Niemniej jednak, wskazany przez skarżącą art. 121 ust. 2 Konstytucji nie może być wzorcem kontroli w postępowaniu skargowym. W przepisie tym ustrojodawca uregulował bowiem rolę Senatu w procesie legislacyjnym. Nie sposób tym samym z art. 121 ust. 2 Konstytucji wywieść wolności lub prawa, których ochrony domaga się skarżąca. Z tej przyczyny, w świetle art. 79 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK, Trybunał odmówił nadania skardze dalszego biegu we wskazanym zakresie.

Ponadto, możliwość odwoływania się w skardze konstytucyjnej do treści klauzul generalnych, wyrażonych w przepisach rozdziału I Konstytucji (w tym w art. 2), należy traktować jako wyjątkową i subsydiarną. Skarga konstytucyjna sformułowana na podstawie samoistnego zarzutu naruszenia art. 2 Konstytucji wymaga precyzyjnego określenia wolności bądź praw wywodzonych z treści tego przepisu, których naruszenie podnoszone jest w skardze. Skarżący powinien

wskazać konstytucyjne wolności lub prawa przyjmujące normatywną postać praw podmiotowych w tym znaczeniu, że ich adresatem jest jednostka (tj. osoba fizyczna, osoba prawna albo inna jednostka organizacyjna prawa prywatnego), kształtują one jej sytuację prawną, a adresat ma możliwość wyboru zachowania się, tzn. spełnienia lub niespełnienia normy (por. Z. Czeszejko-Sochacki, L. Garlicki, J. Trzeciński, *Komentarz do ustawy o Trybunale Konstytucyjnym*, Warszawa 1999, s. 159).

Przywołane w skardze konstytucyjnej zasady prawidłowej legislacji oraz określoności przepisów prawa nie tworzą po stronie jednostek prawa podmiotowego. W postępowaniu skargowym zarzut naruszenia wskazanych zasad mógłby być rozpoznany przez Trybunał Konstytucyjny tylko wówczas, gdyby skarżąca uzasadniła, że niezgodność z tymi zasadami spowodowała naruszenie przysługujących jej konstytucyjnych wolności lub praw. Taki zarzut mógłby być więc rozpatrywany wyłącznie w ramach oceny sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności i praw (zob. postanowienie TK z dnia 26 czerwca 2002 r., SK 1/02, OTK ZU nr 4/A/2002, poz. 53). Skonstruowanie samodzielnego zarzutu na podstawie art. 2 Konstytucji, bez wskazania wolności lub praw wywodzących się z jego treści, stanowi istotną wadę skargi konstytucyjnej, a w konsekwencji prowadzi do konieczności odmowy nadania jej dalszego biegu; w tym wypadku – w zakresie zbadania zgodności art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z art. 2 Konstytucji.

Jako kolejne wzorce kontroli w analizowanej skardze powołano art. 20, art. 22 i art. 31 ust. 1–3 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny obszernie wyjaśnił w wyroku o sygn. SK 24/02, że choć obowiązująca Konstytucja bezpośrednio nie ustanawia zasady wolności umów, nie oznacza to, iż– z konstytucyjnego punktu widzenia – nie ma ona znaczenia. Trybunał wywiódł źródło tej zasady przede wszystkim z art. 31 ust. 1 i 2 Konstytucji, a ponadto – w odniesieniu do obrotu gospodarczego (umów zawieranych w ramach tego obrotu) – z art. 20 Konstytucji (zob. wyrok TK z dnia 29 kwietnia 2003 r., OTK ZU nr 4/A/2003,

poz. 33). Mając na uwadze sposób sformułowania skargi konstytucyjnej, zwłaszcza skoncentrowanie podstawowych zarzutów na występowaniu nieproporcjonalnego ograniczenia swobody umów i ściśle związanego z tym nieproporcjonalnego ograniczenia swobody działalności gospodarczej, zarzuty w powyższym zakresie nie mogą być uznane za oczywiście bezzasadne. Dopiero taka kwalifikacja otwierałaby drogę do odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w ramach wstępnego rozpoznania. Nie przesądzając o trafności zaprezentowanej przez skarżącą argumentacji, należy stwierdzić, że jej ocena może dokonać się wyłącznie w ramach pełnej merytorycznej kontroli. Nie może ona zostać dokonana na obecnym etapie postępowania przed TK, którego podstawowym celem jest zbadanie, czy skarga konstytucyjna nie zawiera braków formalnych i czy zarzuty nie są oczywiście bezzasadne. W ocenie Trybunału, w odniesieniu do zarzutów niezgodności art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z art. 20, art. 22, art. 31 ust. 1–3 Konstytucji, żadna ze wskazanych wyżej przesłanek odmowy nie zaistniała.

Mając na względzie powyższe okoliczności, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.